

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP.

Megjelenik mindennap, a hétfői és ünnep utáni napok kivételével.

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Apáczka-utca 3. sz.

A lap szellemi részére vonatkozó közleményeket a szerkesztőség címére kérjük beküldetni.

Egy hasábos petítor 5 kr. Hirdetés-bélyeg 30 kr.

Előfizetések és hirdetések a kiadóhivatalhoz intézhetők.

LAPTULAJDONOS:

A SZENT LÁSZLÓ-NYOMDA-RÉSZVÉNYTÁRSASÁG.

FELELŐS SZERKESZTŐ:

DR. PERSZ ADOLF.

Előfizetési árak:

A kiadóhivatalban átvéve:

Egész évre . 6 frt — kr.

Félévre . 3 » — »

Negyedévre . 1 » 50 »

Egy hónapra — » 60 »

Helyben házhoz hordva:

Egész évre . 8 frt — kr.

Félévre . 4 » — »

Negyedévre . 2 frt — kr.

Egy hónapra — » 80 »

Vilákre postán szállítva:

Egész évre 10 frt — kr.

Félévre . 5 » — »

Negyedévre . 2 » 50 »

Egy hónapra 1 » — »

Egyes szám ára 4 kr

Liberális vívmány.

Ama bevégzett tények közé, melyeket a liberális egyházpolitika magávat hoz, sok olyasmi is tartozik, a mi egyelőre még csak külföldön létezik, a hol az egyház az új állapotba már belenyugodott (?) de a mit ami felhivatalosaink már most mint valami tükörképet mutatnak fel, hogy evvel is azt bizonyítsák, milyen hátra vagyunk mi még attól az eszményképtől, mely a liberális boldogsághoz tartozik.

A minap egy nemzetközi börtönügyi kongresszus volt Párisban. A kongresszuson megjelent egy orosz börtönigazgató is, kinek párisi kollegája nagy emphasisal megmutatta a különféle börtönöket.

Egyszerre csak azt kérdezi az orosz a francziától, kedves kollega ur, hát hol van itt a kápolna?

A francia fölényének tudatában sarkastikus mosollyal mondja: minek nekünk a kápolna, ilyen nekünk nem kell, mert teljesen felesleges.

Mire az orosz kérdi; miféle vala s u ön?

Felekezetnélküli vagyok (értsük meg jól az állami tisztviselő mondja ezt), a felekezetnélküli neveléssel pedig pompásan vagyunk, rabjaink most sokkal erősebbek, jobbak és megbízhatóbbak, mint a milyenek azelőtt a vallás erkölcsi nevelés mellett voltak! Erre az orosz felbeszakitja a diskurzust és csak annyit mond: Sajnálom, hogy erről a témáról önnel tovább nem vitatkozhatom.

Tehát a polgári házasság és a polgári anyakönyvek a felekezetnélküli nevelést is magukkal hozzák, sem a börtönben nem kell többé pap, sem az iskolába vallás-erkölcsi tanítás. Avagy pardon az iskola és a mérhetetlen vagyon nálunk ez idő szerint még a katolikus egyház kezében hagyattak — rajta áll, hogy fog ezekkel a hatalmi eszközökkel bánni tudni, hogy üdvös befolyását továbbra is fenntartsa.

Ha ez a befolyás olyannak fog bizonyulni, mely a liberálisizmusnak visszatetszik, az utóbbi minden skrupulizálás nélkül ezeket az eszközöket is el fogja venni, hogy az iskolai nevelést is államosítsa, polgárosítsa. Olyan atyai jó indulattal viseltetik az állam az egyház iránt, mint a szülő a gyermek iránt, kinek csak addig hagy kezei között valamely játékszert, míg evvel meg nem sérti magát, azután pedig kénytelenül elveszi tőle s nem adja neki többé vissza.

Lám és még akadnak makacsfejük, kik ezt be nem látják. De akár belátják, akár nem, a szülői tekintélyt gyakorló államnak okosabbnak kell lennie, mint a makranczos gyermeket reprezentáló egyháznak, Ime ilyené válik az a szólam: »szabad egyház, szabad államban.«

A felekezet nélküli oktatás és nevelés régi kedvencz ideálja a liberalizmusnak.

Nálunk egyelőre csak azért hagyatott meg (ezt, mint felhivatalos munkifejezést különösen hangsúlyozni kell) a katolikus egyháznak, mert az állam, még nincs annyi pénz birtokában, melylyel a felekezeti iskolákat egyszerre államosíthatná és felekezetnélküliekké tehetné, a szándék azonban megvan és már sokszor nyilvánult az 1868. népiskolai törvény megalkotása óta.

Csak annak nem látja, hogy ezen törekvés is oda irányul, hogy az egyház befolyása az ő hűveire csökkentessék és a társadalom a vallási nihilizmus felé tereltesse.

Nos, csak rajta, nem az egyházat fogják vele megölni, mely isteni alapítójának szavai szerint el nem mulhatik, hanem magát az államot fogják felforgatni, ha a becsület csak polgári fogalom lesz, melyhez a vallásnak semmi köze sincs.

És még ők hányják szemünkre, hogy hazafiatlanok, hogy kozmopoliták vagyunk, hogy nem merünk elveinkkel nyíltan előhozakodni, hanem a sötétben bujkálunk.

Vagyis más szóval azt akarjuk, hogy hi-tünk, melyért őseink véreket ontották, s mely magyar hazánkat a legválságosabb időkben fentartotta, mert erőt, bátorságot bizalmat, reményt és kitartást öntött a csüggedőkbe, önmagunk előbb ócsároljuk s azután félredobjuk, hogy cserébe egy a nemzet zöme által nem kért, mert viszonyainkra nem illő idegen köntöst öltünk fel magunkra!

Ujabb peer-schub.

Budapestről kelt levélben a bécsi »Vaterland« a következőket írja:

Legmélyebb sajnálatomra kénytelen vagyok egy második peer-schubról jelentést tenni. A hivatalos lap legközelebb és pedig még augusztus hónapban, közölni fogja Inkey István, Eötvös Lóránd báró sógorának, Sztan-Horánszkynek (?), Szemző Andornak, Harkányi Frigyesnek, egy Jan-kovicsnak és még egy gentrynek grófokká, illetőleg bárókká s ezzel főrendiházi tagokká való kinevezését. Minthogy Harkányinak három fia és valószínűleg öcsese is bejut a főrendiházba, ezzel a radikális egyházpolitika hiveinek száma kilenczszel fog szaporodni. Nem ismerem a keresztény mágusok szándékát, de az én nézetem szerint ez a párt, melylyel oly vakmerően bánnak, nem tehet mást, mint hogy lojálisan tiltakozzék e politika ellen, tartózkodjék a szavazástól s háritsa a felelősséget azokra, a kik ezt a politikát megcsinálják.

Katolikus nagygyűlés.

Laptársunk a »Veszprémi Hírlap« legutóbbi száma a kath. nagygyűlések hasznáról vezércikkeznén, fejtegetéseit azon indítvánnyal fejezi be, hogy »megragadva a kedvező alkalmat, az egyházpolitikai törvények életbeléptetése küszöbén tartunk országra kiható katolikus nagygyűlést, a magyar katolikuság egyik ősi fészkeben, Kupát verő Veszprém sziklafalai között. Az egyházmegye közönségének finom józansága, hithűsége, papságának hagyományos lelkesedése és hazafiassága a szervezést könnyíteni és a sikert biztosítani fogja.«

A legnagyobb örömmel üdvözljük ezen eszmét és őszintén kívánjuk, hogy minél előbb testet öltön.

A nemzetiségi kongresszus.

Minden kétségen felül áll, hogy a Budapestre augusztus 20-ára tervezett nemzetiségi kongresszus sokkal nagyobb hullámokat készül fölverni, mint korábban gondolható volt. S a legjellemzőbb körülmény az, hogy most már azok is, kik eddig tartózkodó állásponton voltak, a kongresszus mellett kezdenek propagandát csinálni. S a legujabb törekvés abban áll, hogy a kongresszus alkalmával a nemzetiségi szövetsége létesüljön.

A legmarkánsabb tényadatok a következők:

Az újvidéki »Branik«, amely az előtt esdálkozott a mozgalmón, most azt hangoztatja: hogy a kongresszust okvetlenül meg kell tartani s ez a párt, mint párt vegyen részt. A zágrábi Szrbobran rámutat arra az elintézetlen ügyre, amely a Bánátban a románok és szerbek közt van, konstatálja, hogy a románok ott a szerbek kárára iparkodnak érvényesülni. Szükség van tehát a kongresszusra már csak azért is, hogy a románok és a szerbek kiegyezzenek a bánáti kérdésben. A nemzetiségek szolidaritása pedig égető szükségé vált, annál is inkább, mert Ausztriában a német fényes napja lehunyóban van s az osztrák föderálisztikus törekvéseknek érvényesülniök kell Magyarországon.

A Narodnie Noviny is vezércikket ír a föl hívásról. Legjellemzőbb passzusa: »Közös hazánk politikai és közigazgatási központjába összehívatott a három nem-magyar nemzetiség képviselője: a kongresszus, amelyen lojálisan és törvényesen megbeszélgetik a közös eljárás programját, mely szükséges elodázhatatlanul. Életünk, létünk, becsületünk és méltóságunkról van szó. Összehíván a kongresszust, alkotmányos, alaptörvények által biztosított jogunkkal élünk; nyíltan, becsületesen szándékszunk eljárni, meg akarjuk a haza színe előtt mondani, mi a mi hitünk, mi a panaszaink, kívánságaink.« Ezután panaszosan fölemlíti, hogy a ruténok haldokló nemzet s nem akar, mint nemzet érvényesülni.

A cseh lapok egyelőre csak regisztrálják a nemzetiségek közös akciójának híreit s egyik-másiknak, mint az ő-csehek pártjának néplapja, a Nar. Politika és az új-csehpárti népujság, a Lidovo Noviny kommentárt fűznek hozzá. Az előbbi a magyarizáció ellen való

közös működés sikerét várja a kongresszustól, az utóbbi pedig most már bizakodik abban, hogy »a magyar fák nem fognak az egekig emelkedhetni.«

A romániai lapok közül most a Romanul ír rövid cikket a kongresszusról s azt hangoztatja, hogy törvénynek megfelelő jogos kívánságokról van szó s e kívánságait a nemzetiségek törvényes formák közt akarják kifejezni.

Majd így folytatja: »Meg fogják-e ezt érteni a magyarok?«

Nem tudjuk, de félünk, hogy nem. A nemzetiségek megtették kötelességüket s ha továbbra is ellenségesen fognak tekinteni: közösen fognak ellenállani. — Ez a közösség a legerősebb kezesség arra vonatkozóan, hogy hatalmuk nagyobb lesz és a megváltás órája is ütni fog!

Mindezen körülmények között, lapunk tegnapi számának távirati rovatában foglalt hírünk szerint is, a kormány, úgy látszik, még mindig nincs egészen tisztában az iránt, hogy meddig terjessze ki a kongresszusra vonatkozó esetleges óvintézkedéseit, melyeket egyelőre a kipuhatólandó részvevők számától tesz függvé.

Erre nézve a »Hazánk« a következő megjegyzést teszi:

A kormány még mindig nincs tisztában azzal, hogy szemben a nemzetiségi kongresszussal miként viselkedjék. A belügyminisztérium és a miniszterelnökség hatalmi sférája között lebegő nemzetiségi ügyosztály úgy gondolkodik, hogy majd mikor az erre vonatkozó bejelentést megkapja a hatóság, akkor is elég idő lesz az intézkedésre. Mi azt hisszük, hogy ebben a kérdésben a kormánynak nem a taktika, nem a habozás, hanem az erélyes és a gyors cselekedet a feladata. Híre jár, hogy a kormány ehhez képest tesz intézkedéseket, a mint kisebb vagy nagyobb számmal jelentkeznek a kongresszuson résztvevők. Ez felette téves és veszedelmes felfogás. Itt nem a budapesti szocialista gyűlések mértékét kell alkalmazni, a mi az, hogy mennél többen vannak a gyűlésen, annál nagyobb rendőri erő mozgósítandó, itt elvi kérdéssről van szó s azt követeljük a kormánytól, hogy azt az elvi kérdést, megengedhető-e Magyarországon a nemzetiségek szerint való csoportosulás? — minél előbb döntse el!

Lapszemle.

Budapest, 1895. július 30.

A »Magyar Állam« azt írja, hogy láncz-szemekként függnek össze a vallásirtó szabad-elvűség logikájában az egyház szellemi és anyagi hatalmának megtörése.

Az egyház nálunk maholnap már azon pontra jut, melyen anyagi előnyei megtartásának vágya összeütközésbe kerül magasabb kincsei megőrzésére és érvényesítésére kötelességszerűleg irányzott igyekezetével s vagy alkura lép és elveszt mindent, vagy hajthatlan marad és a veszendőt is megmenti.

A »Hazánk« a belgiumi tüntetésekkel foglalkozik: a liberális kisebbség tüntet a klerikális kormány ellen. Ime itt az előkép, mely felé mi is haladtunk. A liberális urak nem gondoltak arra, midőn a békét az egyház és állam között megbontották, hogy a visszahatásnak okvetlenül be kell következni, a mi meg is történt, mert a liberálisok pünkösdi királysága után a klerikálisok már 12 év óta uralkodnak s most, hogy a lelkiismeretet és vallást sértő törvényeket elakarja törölni, lármáznak, de hiába. Így lesz ez majd nálunk is.

A »Budapesti Hírlap« a nemzeti oktatást sürgeti. Egész történelmünk magyar jellegű, de társadalmunk nemzetiségekre oszlik. A magyarság legjobb terjesztője az iskola, mely már is szép eredményeket ért el. A miniszter leírt a fővárosnak a német nyelv tanításának az elemi iskolákban való eltörlése céljából.

A »Nemzet« a gabona kivitelről cikkeznek s a jelek mind oda mutatnak, hogy a kivitel a várakozásnak megfelelő lesz. Arról már lemondunk, hogy az európai gabona piac árfolyamára a magyar buza befolyással legyen, mert nem képes versenyezni a beözönlő amerikai és indiai búzával.

A »Magyarország« »A pesti szín« ezim alatt összehasonlításokat tesz Budapest és Bécs között közegészségügyi szempontból, mely Bécs javára üt ki, úgy hogy a budapesti ember bátran nyaralni mehet ugymond a háromszor akkora Bécsbe, mely egészség dolgában a legelső városok sorában áll.

Az »Egyetértés« a belgiumi tüntetésekkel foglalkozik, melyet a szocialisták és liberálisok rendeztek a klerikális kormány ellen, mert ez az iskolák felekezetenküliségét el akarja törölni, amiért nagy a zavar a felekezetiellenes liberális urak között, kik forradalommal fenyegetőznek.

A „TISZANTUL“ TÁRCZÁJA.

A berlini császári pinczében.

Érdekes leírást közöl egy berlini lap tudósító a berlini fejedelmi borpinczékről.

Weigand ur, a német császár pinczestere, szíves előzékenységgel fogadott bűrójában, mely a palota baloldal szárnya alatt elterülő pinczék felett fekszik.

Alacsony, barátságos szoba ez, fehérre meszelt falakkal, középen kettős asztallal s a falak mentén üvegszekrényekkel, melyekben a császári asztalnál használt poharak elhelyezték. E helyiség a legforróbb nyári időben is kellemes és hűs, mi a pince közvetlen szomszédságának s a falak vastagságának köszönhető.

Az asztalon ritka antik alaku pohár áll csehkristályból, az első porosz király dúsán aranyozott monogramjával. Ezen pohár, mondá a pinczestester, tökéletes utánzata azon kelyheknek, melyeket első Frigyes és nagy Frigyes használtak, s melyekből a potzdami palota részére kerek ezer darabot készíttettek, darabját tíz márkáért.

Az irodából néhány lépeső a pinczékbe vezet. Ezek nem nem mélyek, sem nem magas ivűek, de a falak rendkívüli vastagságánál fogva igen hűvösek és szárazok. A főpince 47 méter hosszú, ebből három boltozat ágazik el. A hosszú falak sem ablakkal, sem más nyílásokkal nincsenek ellátva. Egyszerű gázlámpák három méternyi távolságon a boltozat el-

helyezve világítják be a sötét barlangot. A legnagyobb tisztaság uralkodik itt, sehol egy szalmaszál a fényes padlón, sem egy por-szem a hordókon, eszközökön s számos vasajtókon.

Weigand ur először azon osztályokba vezetett, ahol a legértékesebb borok vannak elhelyezve. Ezek mind vasajtókkal elzárt fülkékben őriztetnek. Minden ajtón egy pléhtábla jelzi a bennlevő palaczkok korát és származási helyét. A naponkinti kiadás pontosan bejegyzetik a pinczestesteri naplóba s a félvénykinti mérlegnél a legkisebb eltérésnek sem szabad előfordulni. Egy bankháznál sem állanak a hivatalnokok oly szigorú ellenőrzet alatt, mint a királyi háztartásnál.

A spanyol, olasz és portugál osztályban találhatók a legértékesebb madeirai, malagai s e század legjobb terméseiből való más vörös borok, ezenkívül néhány tucsat palaczk ezimkéjén az 1736. évi kelettel.

Ezen legvénebbek tiszteletére az akkori udvari marsall következő emléktáblát festette fölök:

»Anno 1736. János, Portugall királya, ezen felséges portborral kedveskedett a porosz királynak, első Frigyes Vilmosnak.«

»Itt vannak még némi ereklék Nagy Frigyes idejéből is«, mondá a pinczestester, felnyitván egy másik jól elzárt fülkét. Az ajtón ez a felirat áll »Souvenir de Sans-Souci« (szán szusi emléke) a lámpafény egy tucsat sárga nedűvel töltött üvegre esik. »Ezek utolsó maradványai az öreg Friez kitűnő lokáji raktárának«, — jegyzi meg a pinczestester. Valamenny-

nyi palaczkot ezen monogram Fridericus rex és a korona díszíti.

Tovább haladva a rajnai borok osztályához érkezünk.

»Itt látja ön steinbergi kabinetraktárunkat«, egy fekete palaczkokból alkotott impozáns dombra mutatva a pinczestester s ön-elégült mosollyal hozzátéve ez ám aztán a bor, vételi ára üvegenként 40 márka.

Ezt a fajt nem lehetne az összes hírneves európai pinczék közül megduplázni.

»Johannisberger Schloß«, »Winkler Hassensprung«, »Jungfrauenmilch« s más kitűnő fajok a legjobb évekből mind tisztelekre méltó mennyiségben vannak itt képviselve. A palaczkokon jelzett árak mind alacsonyabbak, mint a hogy azokat becsülni szokás.

»Ez itt a szesz-kamara«, mondá kalauzom, egy közeli vasajtót kinyitva. »Itt minden jó firmájú Cognac és rum található, mely korát s árát illetve párját ritkítja.«

»Nem volna egyéb hűvöklő reklámnál, ha azon néhány tucsat firmát elősorolni akarnám, honnan e bűvös-bájós italok származnak. Fődolgozati bizonyítványaik, melyek a szakértők entusiasmusát feleségazzák.«

»Vastag porral belepott üveghalmaz szolgál lakhelyül a királyi pince e legrégibb vendégeinek. Ehhez, jegyzi meg Weigand, hozzányulni senkinek sem szabad. A tisztaság itt vandalizmus volna.«

Ezen veteránok etikettjei porsírban eltemetve, dugóik pinczemohhal benőve.

Minden igen nagy korra mutat.

»S a pezsgő raktár?« kérdezém.

A **„Pesti Hírlap”** „Sport és műpártolás” czikkében ama nagy aránytalanságot tünteti fel, hogy míg egy-egy jól futó ló 10 ezreket nyer a versenyen, addig az irodalom és művészet el van hanyagolva. A tudományos akadémia is rossz példát mutat, hogy daczára évi 100,000 frt jövedelmének majdnem semmit sem áldoz tudományos és művészi czélokra. Jó példával jár elő Vlascics miniszter, a ki 200,000 frtot adott a leendő szépművészeti múzeumra.

A **„Nemzeti Ujság”** történelem hamisítás czímen elmondja, hogy Bánffy most Ischbe készül előterjeszteni a felségnek a millenáris ünnepségeket melyek hemzsegek a történelmi baklövésektől, melyek a kegyeletet sértik. Bánffy úgy látszik készakarva cselekszi ezt, úgy tesz, mint a miniszterelnöki arczképekkel, honnan az első miniszterelnököt: Gr. Batthányi Lajost készakarva kihagyták; ami nem más, mint nemzeti történelmünk meghamisítása.

A **„Pesti Napló”** „Döntés előtt” czímen kimutatja, mily jól használta fel Oroszország a fegyveres békét hadereje erősítésére. Most Bulgária is a lábainál hever. Törökország hadereje gyengült és a hadsereg szervezete oly rossz, hogy háboru esetén 3—4 hónap kellene míg 400,000 főnyi sereget létre hozzon, addig Bulgária Oroszország szolgálatában 150,000 főnyi rendezett sereggel sok kárt tehet. Oroszország erejének öntudatában keresi a casus bellit.

A **„Magyar Hírlap”** az oláh agitációkról czikkezve, elmondja, hogy minden békekiebéllet hiábavaló az oláhokkal, mert őket Rumániából fanatizálják, Rumániát pedig az utazó ügynökök, sőt még civilizbe öltözött orosz tisztek is izgatják.

NAPTÁR.

— Julius 31. —

Szerda, Róm. kath. Lojola Ignác. Prot. Germán. Gör. kelet július 19. Dusz. Izr. Ab. 10.

Nap kel 4 óra 24 p., nyug. 7 óra 16 p. Hold kelte 4 óra 9 p. nyug. 11 óra 38 p.

Aug. 3. Mérnökök barátsági összejövetele Tenkén.
4. A „Hunyadi” gőzmalomipar részvénytársaság rendkívüli közgyűlése, d. e. 10 órakor.
20. Iparos ifjaknak kirándulása Dobrest és vidékére.
23. Iparos ifjak önképzőkörének közgyűlése.

Október 7. Katonai lövésár Nagy-Szalontán.
9. Katonai lövésár Nagyváradon.
12. Katonai lövésár Ér-Mihályfalván.

„Oda is elvezetem, de előbb még néhány régi ismerőst kívánok önnek bemutatni.”

S valóban ott állottak a vastag betűk „Bourbon Whiskey”. Kit ne lepne meg ez a felirat, aki valaha Amerikában járt? Felséges idegerősítő ital ez, izletesebb a Cognacnál s veszélytelenebb a rumnál. „S mennyi felséges mixed drinks-et (italvegyületek) lehet belőle készíteni! Nem csuda hogy a császári italok közt ez a faj is helyet foglal.

„Ez itt a mi Müllerünk, német gyártmánya”, mondá a pinczester tovább haladva.

S való-e hogy ő felsége egyedül német pezsgőt iszik? Kérdém megpillantva az üveg-halmazt.

„Csak leves és osztrigához ebéd után azonban mindenkor francia pezsgő járja, így nagyobb ünnepségeknél is. Itt látja ön francia pezsgőraktárunkat.”

Valóban felséges látvány! 6000 üveg egymás mellett sorakozva. Feltűnt, hogy etikettrel egy sincs ellátva.

„Ez nálunk csak felesleges játék volna, jegyzi meg a pinczester, miután a palackok a hűtőből kikerülve, asztalkendőkkel beborítottatnak s ily alakban jönnek az asztalra.”

Általában itt a czimkéek kultusza nem divik. A királyi tábla számára kiválogatott borok számokkal vannak ellátva, t. i. minden kosár, mely egy-egy külön fajt tartalmaz, kap egy számot s ezek a fogások szerint meghatározott sorrendben szolgáltatnak fel.

Az ebédeknel például a „Müller monsieur” rendesen I számmal van jelölve, mert rendel-

UJDONSÁGOK.

Lapunk egyes számai a következő üzletekben kaphatók:

Kiss Dávid kereskedése Fő-utca,
Sonnenwirth-féle bazárban Fő-utca,
Kádár és Kiss czégnél Kishíd-fő,
Kutasi D. papirkereskedésében Urí-utca,
Pauker Dániel papirkereskedésében Kis-piacz,
Reich Sándor vegyeskereskedésében Szent-János-utca,

Mezey János fűszerkereskedésében Körös-utca.
Reich Antal kereskedése Nagy-Fürdő-utca.
Frankl Mari tőzsde és hírlapelárusító Kereskedelmi csarnok palota Nagypiacz.

Ugyanezen helyeken előfizetések is elfogadtnak.

* **Nyugalmazott főorvos.** Dr. Kiss Ferencz biharvármegyei főorvos, tekintettel agg korára, a viselt tisztjéről lemondott.

A megüresedett állásra, már meg van hirdetve a pályázat, s a kellően felszerelt kérvények augusztus hó 31-éig adandók be Beöthy László főispánhoz.

* **A vallás- és közoktatásügyi miniszter köszönete.** A vallásminiszter köszönő leiratot intézett a város közönségéhez és polgármesteréhez a tornaverseny körüli áldozatkészség és támogatásért. A leiratok a következők:

„Nagyvárad város közönségének.

A közönségnek a városi ker. tanulóifjúsági tornaverseny rendezése alkalmával tanúsított áldozatkészségeért elismerő köszönetem nyilvánítom.”

Budapest, 1895. július hó 24.

Wlascics s. k.

„Nagyságos Sal Ferencz kir. tanácsos polgármester urnak

Nagyváradon.

Nagyságodnak a nagyvárad kerületi tanuló ifjúsági tornaverseny rendezése körül kifejtett kiváló tevékenységeért, melylyel a kitűzött kulturális és hazafias cél megvalósítani méltóztatott, elismerő köszönetemet nyilvánítom.

Budapest, 1895. július hó 24.

Wlascics.

A miniszter ezenkívül még dr. Beöthy László főispánnak is elismerését nyilvánította a verseny rendezésével egybekötött kulturális és hazafias cél kiváló előmozdításáért.

* **Tűzoltó-ünnep Alesuthon.** József főherceg, az Országos Tűzoltó Szövetség fővédnöke alesuthi uradalmában minta-tűzoltóságot szervezett. E tűzoltóság részére most vasszerkezetű mászótoronyt állítottak fel, a melynek ünnepies falavatása augusztus 18-án lesz. Ez alkalomból fényes tűzoltó-ünnepet terveznek, a melyre a főherceg a környékről és a fővárosból sok vendéget hívott meg.

* **A Vágó-féle milleniumi körmenet.** A mióta az első hírek megjelentek a Vágó Pál festőművész milleniumi körmenetéről, az egész ország nagy figyelemmel kíséri az ezredéves ünnepélyhez méltó tervet. Sajnos, e tervről újabb és újabb hírek jelennek meg, de egyik sem szól a terv megvalósításának közeledéséről. A napokban végre egy lap után csaknem az egész sajtó megírta, hogy alakult ime egy konzorcium 400,000 forinttal s ez a magántársaság és a „nemzeti szalon” fogja rendezni, megvalósítani a művész tervét. Ebből a feltűnést keltő hírből csak annyi igaz, hogy alakult egy konzorcium, de — 400,000 forint nélkül. Így a konzorcium szeretné ugyan, de nem tudja a körmenetet megvalósítani. Privát vállalatnak különben is bajos a nagyszabású tervet keresztülvinni, mert a rendkívüli kiadásokat a tribünökből befolyó díjak semmiesetre sem fedezhetnék. Olyan társaság meg egyáltalán elképzelhetetlen, a mely 400,000 frtot fedtetne a vállalatba. Maradjanak az eredeti terv mellett, hozzák össze a szükséges összeget állami és fővárosi szubvencióból, a törvényhatóságok adományaiból, magánosok támogatásából (a főrendiség és főpapság hozzájárulásával), de mihamarább. S bízzák az egész ügy adminisztrációját ahhoz értő, agilis emberekre, különben a szép terv a második milleniumra is terv marad.

* **Főúri pár negyven éves házassága.** Julius 23-án volt gróf Almásky Kálmán val. b. t. tanácsos és neje gróf Wenckheim Mária csillagkeresztes hölgy házasságának negyven éves évfordulója, mely alkalomból Nogáll László kétegyházi plébános ünnepélyes szent misét tartott s mise végén lelkes beszédet intézett a főúri párhoz. A templomot nagyuri közönség töltötte meg, a család tagjai majdnem teljes számban ott voltak. A kétegyházi római

tetése az, „pour chasser la soupe”, hogy a levest elűzze.

A bourdeaux-i és burgundi borok egy külön pinczében tartatnak.

„Hordó készletünk ez idő szerint nem nagy, mondá a pinczester, palackkészletünk azonban annál gazdagabb. Legközelebb lehűtünk 12 hordót, melynek nehánya a múlt század vége óta ászkon feküdt. Valamennyi felséges bor rendkívüli zamattal és izzel.”

A vörös borok helyiségéből átmentünk a rajnai és mőzeli osztályba. A bosszu ászkokon három nagy hordó feküdt ezen lakonikus felirattal: 40000 márka, 60000 és 60000 márka.

Ezek csak hosszabb fekvés után fognak keresztnevet kapni. A felirat csak a vételárt jelzi. Utóbbi két hordó vénusi bort rejt magában.

Az udvari pincze különlegességei közé tartoznak a számos amerikai bor fajok, többnyire ajándékai a tengertuli németeknek, továbbá forró égálji borok, szinte német ajándékok s végre perzsia borok. Ezek rövid nyaku, öblös, zöld üvegekben tartatnak. Midőn a Sah ezen ajándéka, mondá a pinczester — megérkezett teljesen zavaros volt, azóta amott a sarokban háborítlanul alussza talán örök álmát. Nevezetes, hogy az udvar semmi előszeretettel nem viseltetik a perzsia nedű iránt.

* * *

Ime ez a berlini udvari híres pincze.

Milyen pompás gondolatok szállhatják meg itt a látogató vendéget!

Nekem elég leírásból ismernem ezt a nagyszerű nektár-collectiót. Annak a szegény suszternek, aki éhes gyermekeinek kenyeret szelvelvén sorban megszagoltatta velük az illatos kolbászt, hogy izletesebbé tegye a kenyerüket, a kolbászt pedig maga ette meg, mert éheesebb volt, mint ők, nem veszem rossz néven atyai szeretetének hiányát, de midőn egy hatalmas császár gyermekeivel meg sem szagoltatja olimpusi italát, az efféle csak némattól telik ki. Miattam ugyan duslakodhatik szegény feje tengeri szesz bájitalaiban, nekem jobban esik a vendégszerető magyar gazda egy pohár kerti viszkója.

Nvárad, 1895. Julius.

Rimler Pál.

Apróság.

Babona. Mindig mondtam, hogy a tizenhárom szerencsétlen szám! Zöldhegyi a minap nagyszerű ebédet adott és éppen tizenhárom ültek az asztalnál.

— Nos és mi történt?

— Mi történt? Az történt, hogy engem nem hívtak meg!

Hajótörési statisztika. Hivatalosan összeállított adatok szerint ez év május havában 19 tengeri hajó szenvedett törést. Ezek közt van 8 angol, 3 francia, 2 spanyol, 2 norvég, 1 török, 1 svéd, 1 amerikai és 1 német. Elveszett összesen 78 hajó és pedig: 25 angol, 15 amerikai, 14 norvég, 7 svéd, 6 német, 5 francia, 3 olasz, 3 dán, 3 hollandi és 2 orosz.

kath. templomot gróf Almásy Kálmán val. b. t. titkos tanácsos és neje gróf Wenckheim Mária házasságuk negyven éves évfordulója alkalmából restauráltatták. A templom falai megkapó izléssel vannak befestve, gazdag aranyozással az oltárokon, újonnan átdolgozott oltárképpel. A templom felszentelése egy nappal a menyegző jubileum előtt, f. hó 22-én délelőtt 10 órakor tartatott meg nagy közönség jelenlétében. A szentelést ft. dr. Kramp János eleki esperes végezte.

* **Kinevezés.** Beüthy László főispán, Beliczay Kornél végzett joghallgató, az üresedésben lévő egyik III-ad osztályú közg. gyakor-nokká kinevezte s illetményeit, augusztus hó 1-étől teszi folyóvá.

* **Kartársi loyaltás nyilvánítása.** A tanítói szolidaritás szép jelének adtak kifejezést tanítóink midőn felekezeti különbség nélkül a hajdumegyei »Gönczy-egylet« tagjait, — kik hazatérő utjukban városunk kulturális épületeit is megtekinteni óhajtván — a pályaház-nál szép számban megjelenve, a legmelegebb vendégszeretettel fogadták.

Sipos Orbán kir. tanácsos, tanfelügyelő vezetése mellett ott voltak: Szemes Imre segéd-tanfelügyelő, dr. Tóth Mihály, Szücs Izsó tanárok, Stark Gyula, Gábel Jakab, Istvánfy József, Jánosházy János, Virányi Győző, Lud-vigh Béla, Gasperik Lajos stb. Eötvös Károly Lajos kir. tanfelügyelő lépett ki elsőnek a kupéból, kit Sipos Orbán üdvözölt örömeinek adva kifejezést, hogy jó hírű hajdumegyei tanító-ság »Gönczy-egylet« tagjai ismeretszerzési ut-jokban Váradot is meglátogatták. Kétszeres volt ez az öröm, mert tanítóink felhasználták ez alkalmat arra, hogy collegáiknak visszaad-ják azon szívességet, melyben tavaly a debre-czeni orsz. tanszerkiállítás alkalmával része-sültek. Nevezetesebb épületeink: az úrvárosi lat. szert. népiskola, orth. el. s polg. iskola, keresk. tanintézet, teleki utcái közs. iskola s főgym-nasium megtekintése után a Wöber szállodában 40 terítékű fényes bankett volt, melyen Sipos Orbán kir. tanfelügyelő élcezen a paffon vá-ros aczélmunkásai nevében ültette poharát a hajdumegyei tevékeny tantestületre s annak vezetője b. Eötvös K. Lajosra. Sikertől toasz-tót mondtak még: Ritoók Zsigmond, Eötvös K. Lajos, Rátkay József, Veres Géza és Tóth József.

Bankett után a »püspök« és »Félic« für-dőkbe tettek kirándulást, hol a személyzet nagy előzetekénységgel mutatott meg mindent, az érdeklődő paedagógusoknak. Mint alkalmunk volt hallani, Várad vendégei az elismerés és dicséret hangján nyilatkoztak iskoláink szak-szerű építés és gazdag felszereléseiről. A szíves vendéglátás és a fürdői kirándulás után a »Gönczy-egylet« tagja bizonyára egy kedves emlékekkel térnek haza Szent-László váro-sából. —

* **Pályázat jegyzői állásra.** Mivel a »Si-teri« jegyző J.-Hodosra lett jegyzőnek meg-választva és anyakönyvvezetőnek kinevezve, az eként megürült »siteri« jegyzői állásra Veiter-süch főszolgabíró pályázatot hirdet. Jövedelme-zés 500 frt késpénz, $\frac{3}{4}$ telekfeld, erdő és le-gelő illetmény, lakás 4 $\frac{1}{2}$ szoba s az iroda körül előforduló jövedelem.

* **Vasuti katasztrófa Szombathelyen.** Szombaton éjjel Szombathelyen vasuti katasz-trófa történt, még pedig egyike azoknak a sze-rencsétlenségeknek, melyek a vasuton utazók-nak a biztonságban való hitét megingatják. A szerencsétlenség folytán tizenheten sérültek meg. A katasztrófa aképpen történt, hogy a Pozsony-ból esti 9 óra 40 perczkor Szombathelyre ér-kező személyvonat téves váltóállítást folytán az ott levő tehervonattal összeütközött, mely al-kalommal három személyszállító kocsi is össze-zúzódott s mintegy 17 utas megsebesült. Az utasok közül 14 csak könnyebben sérült meg,

míg három asszony súlyos sérülési sebeket ka-pott, ugyannyira, hogy gyógykezelés végett a kórházba kellett őket szállítani. A vizsgálatot megindították.

* **Templomrablás Budapesten.** Az eskü-téri főplébánia templom sekrestyése tegnap reg-gel, mikor a sekrestyét fölnyitotta az ajtón el-helyezett nagy vasperselyt feltörve és kiürítve találta. Miután tudta, hogy a rabló a zárt tem-plomból nem menekülhetett ki, keresésére in-dult s a templom padlásán meg is találta. Rögtön rendőrré ment, a ki a rablót bevitte a főkapitánysághoz. Itt azt mondta, hogy Steu-er Vilmosnak hívják és husz éves, foglalko-zás nélküli fodrász. A rablást úgy követte el, hogy tegnap délután belopózott a templom pad-lására s innen este kilenc óra tájban a ma-gával vitt kötéllel leereszkedett a templomba. Azután a sekrestye felső ablakán bemászott egy vasfogóval a perselyt fölfeszítette s benne levő 8 frt 10 krt magához vette. Mikor ezt el-végezte, megint fölment a padlásra, hogy majd reggel kioson a templomból. Persze azonban nem sikerült, mert a sekrestyés elcsípte.

* **Az öszi állomáshoz vezető utügye is-mét tárgyalás alá kerül.** Ugyanis a kereske-eelmi miniszter a ker. és iparkámara felirata folytán utasította Biharvármegye alispánját, hogy Nagyvárad város közönségével ezen vasuti állomáshoz vezető ut építési, kezelési és fenntartási költségeinek részbeni viselése tekintet-ben barátságos egyezséget kíséreljen meg: azon nem várt esetben pedig, ha Nagyvárad város közönsége saját jól felfogott érdekében álló építés és fenntartás költségeiben ez uton osz-tozkodni nem kíván, az 1890. évi I. t. cz. 63. §-a értelmében határozatilag kötelezze. A ka-mara felirata indokolatlan volt, mert az aradi ut felőli forgalmat ezen vasuti hozzájáró ut a várostól eltereli; a miniszter leirata pedig tör-vénnytelen, mert csakis nem érdekelt törvény-hatóság első tisztviselőjét bízhatta volna meg ez ügy tárgyalásával; továbbá, mert ezen ut fentartása s építése tekintetében már 3 fokban jogerős határozat lett hozva, mely alkalommal az érdekeltségbe bevonni megkísérlett város felebbezése folytán s kézzel fogható indokai alapján az érdekeltek közül töröltetett. A ker. és iparkámara ezúttal levonhatja magának azt a következtetést, hogy jóakarátával a vá-roznak kárára lehet, mert a miniszter már be-bizonyította a gyaloghidak vámszabályzatának megállapításánál, hogy a törvénybe épen nem szerelmes s így kitelhetik tőle, hogy a várost egy oly ut fentartására fogja kötelezni, mely a város területét nem is érinti, hanem tisztán a megye területén fekszik. Az ilyen jóakaratra, milyenben a kamara a várost már nem egy izben szerencsétlente, találták ki azt a jó mon-dást »ments meg uram az én jóakaróimtól, az ellenségek ellen majd megvédek magam ma-gamat.«

* **Rablógyilkosság a fővárosban.** A Vik-tória-gőzmalom közelében levő vízfogó-gátnál tegnapelőtt éjjel rablógyilkosság történt; egy munkás megölte a társát, hogy tőle hetibérét és néhány forintnyi kártya nyereségét elrabol-hassa. Az eset részletei a következők: A du-naparti Halász csárdában, amely Petrovics Márton halászmester tulajdona, együtt mulla-tott tegnap előtt este a Viktória-gőzmalomnak négy munkása: Janura János, Barnás József, Preichler Jakab és Palka József. Megvacsoráz-tak, azután kimentek a kertbe kártyázni. Preich-ler Jakab egyre nyert, ami miatt Janurával szóváltásba is keveredett. Tíz óra felé távoztak és a koresmárosnak meg a 268-ik számú rendőrségnek nemsokára jelentették, hogy a ví-zafogónál, egy tisztáson egy halott ember fek-szik. A rendőr telefonjelentésére nemsokára megjelentek a helyszínen dr. Nessler Károly ren-dőrfogalmazó, dr. Rákossy rendőrorvos és dr. Naekutz vizsgálóbíró és az önkéntes mentő társulat küldöttei. Nagy vértöze közepette ott feküdt Preichler Jakab malommunkás össze-

szurkálva, boltan. A rendőrség erre Preichler-nek két társát, Palkát és Barnást elfogta, míg Janéra önként jelentkezett a rendőrségnél és bevalotta, hogy ő a gyilkos. Állítólag hazame-nés közben Preichler kést fogott ellene ezekkel a szavakkal: »Adjál nekem pénzt!« Erre ő ön-önvédelemből leszurta Preichlert. A meggyil-kultnál egy krajczár pénzt sem találtak, bi-zonyos tehát, hogy hetibérét és a kártyanyer-eségét elrabolták tőle.

* **Vizsgálat a Szabó Szidónia ügyében.** Mint értesülünk, illetékes helyen megtették a kellő lépéseket, hogy Szabó Szidónia ügyé-ben a rendőrség eljárása tisztáztassék. A viz-gálat első sorban arra irányul, hogy a debre-czeni rendőrség által felvett jegyzőkönyvet át-kérjük és azután azt a kérdést egészen tisztáz-zák, hogy a *cselédként felfogadott, de bűnös czélokra használt leányt, ki a rendőrség se-gélyét kérte ki, védelem helyett, — mint sok esetben történt — visszakísértették Király-néhoz.*

Az eljárásra alapul a »D. R. U.« és a »Tiszántul« -ban ez irányban megjelent cik-kek szolgálnak alapul s egy beavatott ember-nek a tényt beismerő nyilatkozata. A rendőr-ség pedig a legerősebb támadásokat is *beis-merő hallgatással türi.*

* **A múlt hét népmozgalmi statisztikája.** Az elmúlt héten 23 törvényes s 7 törvénytelen összesen 30 gyermek született, közöttük 16 fiú; a születési arányszám 35‰. Elhalt 39 egyén, köztük 5 idegen; a halálos esetek évi szá-zaléka 1000 lakos után 46‰, tisztán a hely-belieknek 40‰. Ezek szerint az apadás 4. A hevenyfertőző betegségek közül a vörheny 2, s a hökhurut 1 esetben okozott halált. Bélhu-rut és béllöb 8 esetben okozott 10 évesnél fiatalabbnál halált. 0—1 évig elhalt 10 és 4 törvénytelen 1—5-ig 5 törvényes és egy tör-vénnytelen gyermek, vagyis a gyermekhalálozás igen nagy mérvben fordult elő.

* **Haza jött meghalni.** Zolvány Pál 69 éves nyugalmazott pécsi póstatiszt a na-pokban Nagyváradra jött rokonai látogatására. Az öreg ur tegnap délután kis unokája kísére-tében gyalog ki ment Püspökibe. Az egész dél-utánt kint töltötte egyik jó barátjánál s este 7 óra után visszafelé indult Váraora. A vá-mház sorompójánál azonban hirtelen összeesett úgy, hogy eszméletlenül szállították be kocsin a városba, hol — mint a késő éjjeli órákban értesülünk — este 10 órakor kisenvedett fia lakásán.

* **Az anyakönyvek.** A belügyminiszterium, — mint már jeleztük, — megküldte a vaskos anyakönyveket Biharvármegye alispánjához. Mindegyik anyakönyv 600 oldalt tartalmaz. fele a halotti, fele pedig a születési adatok följegyzésére készült. A könyvek feketeesikós, zöld csínvat-kötésűek, sarkuk és hátuk pedig szürke bőrposztó. Mindegyiken vignetta van ezzel a fölirással:

A i
anyakönyvi kerület
születési (halotti) anyakönyvének
első példánya
1895. évi október hó 1. napjától
1 évi hó napjáig.

A fölirat a születési anyakönyveknél zöld színű, a halottiaknál pedig fekete keretbe van foglalva. Legközelebb már a polgári házassági anyakönyveket is szétküldik.

* **Nagy tűz Máramarosban.** M.-Szigetről írják lapunknak, hogy e hó 27-én virradóra óriási tűz volt a tiszavölgyi járás N.-Boeskő községében, hol a Klapka György által alapított szódagyár van, mely később Müller Fri-gyes tulajdonába ment át. A legújabbban rész-vénytársaság tulajdonát képező szódagyár egy

részt, az eczet- és szeszgyárt hamvasztotta el a tűz s 150,000 frt kárt okozott. A tűz éjfélikor támadt. A felhalmozott vegyszerek, kátrányok, a szesz és eczetgyár kellei olyan toronymagasságra csapták fel a lángot, hogy Máramaros-Szigeten is, mely egy órányira esik a gyártól, félreverték a harangokat. A szigeti tűzoltók emberfeletti erővel működtek, hogy a tüzet lokalizálják. Még ma sem oltották el teljesen az izzó anyagot. Roszner Ervin báró főispán, ki a részvénytársaság elnöke, másnap Kutka alispánnal ment ki a tűz színhelyére.

* **Térzene.** A helyben állomásozó 37-ik gyalogezred zenekara ma este 6—7 óra között a „Schlaueh-parkban fog játszani. Ez alkalomra dezséri Babó István karnagy élvezetes műsort állított össze.

Műsor:

1. Bachó: „Induló román motívumokból.”
2. F. Erkel: „Hunyadi László” opera nyitánya.
3. Schlögel L.: „Elba-Flórencz” Polka mazur.
4. Fanhoetter: „Nagy ábránd Wagner „Lohengrin”-jéből.
5. Strausz János: A „Dunapartjáról” Gyorspolka.
6. Anubronz: Egyveleg Strausz „Böregéből.”

* **Ötéves apagyilkos.** Szörnyű esetről ad hírt komáromi levelezőnk. Tomposch József felsőgallai uradalmi erdész vállára akasztott fegyverrel indult utnak, hogy a gondjaira bízott erdőrészt átkutassa. Utja Mesterberekpusztán át vezetett, a hol szóba elegyedett az uradalom egyik béresével, a ki sertéseket legeltetett a mezőn. A béres öt éves kis gyermeke beszélgetés közben Tomposch háta mögé került és a fegyverrel játszani kezdett. Tomposch a veszélyes játékot észrevevén, visszafordult, hogy a gyermeket eltávolítsa a fegyver veszedelmes közelségéből. Abban a pillanatban, a mikor az erdész visszafordult, a kis fiú épen a fegyver kakasát huzta fel és az erdész hirtelen visszafordulásától megrettenve, elresztette a kakast, a mely lecsapódott, a fegyver elsült és golyója a mellette álló béres fülébe hatolt, a ki rögtön szörnyet halt.

* **Ratiu Felicia kisasszony levele.** Pár hét előtt Bukarestből hozzánk is elérkezett a híre egy levélnek, amelyet az államfogoly Ratiu egyik leánya, Felicia írt Tintorescunak, a román liga elnökének. Ebben a levélben állítólag az foglaltatott, hogy a magyar kormány kegyelmet akar kieszközölni a fogoly mártiroknak s ezek között az ő apjuknak is, aki azonban a zsarnok magyartól nem fogja elfogadni a kegyelmet. Egy szegedi hírlapíró a napokban meglátogatta Ratiu családját s megkérdezte a kisasszonytól, hogy miért nem kell az apjuknak a kegyelem. A család nagyon szívesen fogadta a zsurnalisztát, s örült annak, hogy megcáfollhatták a félmagyarázott levelet, amelyben nem az van írva, ami elferdítve hozzánk eljutott. Felicia kisasszony, a levélírója, meg is mutatta a levél impururumából azt a passzust, amely a kegyelemre vonatkozik, ez magyar fordításban így szólt:

— Azt mondják, hogy a papának megkegyelmezik a milleniumra, bizony ez nem valami nagy nagylelkűség. Csak az a hiba, hogy a milleniumra a papa már kiszabadul. Adjanak mostan kegyelmet a papának! Ezt megköszöni a mama is, Felicia is, Dorina is, sőt a papa is.

A Ratiu család földműves házban lakik egy nagy elhagyatott utcában s lakásuknak ezen a helyen csak az az előnye van, hogy a folyosóról belátnak az államfogház udvarára, ahol a család feje az egész napot tölti. Ratiuról azt írják, hogy nagyon megviselte a fogság. Beteges, kedélytelen öreg ember lett belőle s valóságos áldás ránézve, hogy közelében van a családja.

* **Közbiztonsági felállításához telepengedély nem kell.** Erről értesítette a földművelési miniszter a törv. hatóságokat; ellenben magánvágóhidakhoz telepengedély is szükséges az építkezési engedélyen kívül.

* **Köszönet Weiszlovitsnak.** A nagyváradi és aradi szintársulat igazgatósága, valamint személyzete által fel lettünk kérve, hogy szere-

tett kartársuk, néh. B. Tóth Bertának szépen rendezett temetéseért Weiszlovits Adolf és fia első nagyváradi temetkezési intézetének ez uton fejezzük ki legmélyebb köszönetüket.

* **A belügyminiszter** körrendeletileg utasította az összes törvényhatóságokat, hogy a p. ü. miniszternek a cukorfogyasztási és söritaladó alól nyílt községekben való kivételnek igénybe vehetése tárgyában kiadott rendeletének betartására a községeket szigorúan utasítsák, mert ezen rendeletnek az is célja, hogy az adó alól való kivételekkel tűzött visszaélések megakadályoztassanak, nehogy a községek a tényleges fogyasztásnak megfelelően nagyobb adóval terheltesse meg.

* **Bezárt ovoda.** Rácz Mihály h. polgármester a v. velencei ovodát az ott fellépett vörheny járvány miatt bezáratta, a fertőtlenítő és óvó intézkedések megtételéig s lehetőleg rövid idő alatt meg fog szűnni.

* **Tenyészkanok pótlása.** A sertés vész következtében több községi tenyészkan elpusztult s most szüksége merült fel, ezen kanok mielőbb leendő pótlásának. A miniszter látván azt, hogy idegenkednek, az egyes községektől való vásárlástól, a rendelkezésére álló kanokat, a községek tulajdonába bocsátja a mérsékelt áron, míg a készlet ki nem fogy. Ezen kanok darabonként 60 frt lenne, de a folyamodó községeknek csak 36 frtban számítja. Felhívja tehát az alispánt, hogy az egyes községeket szólítsa fel pályázatra.

* **APRÓ HIREK.** Értényben Szabó Lajos nyolczéves fiú játszás közben a kutba esett és belefullt. — **Panesován** Konstantinovits György volt kereskedő tegnapelőtt reggel revolverrel agyonlőtte magát. — **Hódmezővásárhelyen** Kiss Bálint tizenéves fiút buzonyomatás közben az egyik ló úgy hasba rugta, hogy menten szörnyet halt. — **Buzdon** Muresán Ilia szolgát a villám a szekéren agyonlőtte. — **Marosvásárhelyen** Simonfi János bádgosinas fürdés közben a Marosba fullt. — **Berzéken** Gabik Imre cipész és Bányász János kerégyártó fürdés közben a Hernádba fulltak. — **Szentesen** Szabó István napszámos a Verner-örvényben fürdés közben elmerült és odaveszett.

Vonatok érkezési és indulási ideje

1895. május 1-től.

Érkezik:	Indul:
Budapestről 2-12, 7-08, 1-48, 7-15, 8-42.	Budapest felé 2-26, 8-43, 11-04, 11-32, 2-22.
Kolozsvárról 2-19, 10-44, 11-17, 8-00, 8-38.	Kolozsvár felé 2-20, 7-15, 2-06, 3-58, 12-05.
Szegedről 8-30, 9-32, 5-30.	Szeged felé 4-25, 7-30, 10-20.
Aradról 9-32.	Arad felé 4-25.
Vaskőh-Belényesről 11-05, 9-09.	Belényes-Vaskő felé 4-25, 1-48.
Gyoma-Kőtről 10-05, 8-00.	Kő-Gyoma felé 6-55, 1-40.
Érmihályfalváról 8-10, 9-14.	Érmihályfalva felé 6-45, 4-35.
Szent-László és Félix fürdőből 8-15*, 10-10, 3-37*, 6-20, 8-55, 10-54*	Szent-László és Félix fürdőbe 6-40*, 8-39, 2-05*, 4-45, 7-20, 9-19*

A fekete számok az éjjeli időt jelentik.

A *-gal jelölt vonatok csak vásár- és ünnepnapokon közlekednek.

A dobresti katasztrófa.

— Saját tudósítónktól. —

Elmítettük tegnap az a borzasztó esetet, mely a királyerdői iparvágányon történt, vonatborulás folytán történt és emberhalállal, valamint számos súlyos sérüléssel végződött.

Tudósítónk a következőket írja még július 30. kelettel:

Tegnap délután érkezett meg *Göndöcs* m.-csékei járásbíró, egy irnok és *Klein* esendőrőrsparancsnok, hogy a telepen tartózkodó *dr. Breider* és *dr. Comsia* orvosokkal a törvényszéki boncolást megejtesse és a rendszeres helyszínelés után a szükségessé vált pótkihágatásokat eszközölje.

A bíróság három óra után vonatra ült, hogy a helyszínére utazzék, mely a falu, illetve a teleptől mintegy negyedóránnyira esik,

Elindult a szomorú vonat, melyen egy fekete festett koporsót is vittek. A bíróság tagjai közül kivált egy halványarcú férfi, egy román kath. pap, aki M.-Csékeről jött temetni a halottat.

A megérkezés után azonnal a boncolás vette kezdetét. Hat oláh ember kiemelte az összeroncsolt halottat a meszes romok közül és három rudon vitték egy nagy diófa alá helyezett bonczasztalra.

Mindenki megrázkódott e jelenet hatása alatt, még az orvosok arcán is ott ült a szánalom és kezdődött a boncolás.

Ezalatt megállapították a személyazonosságot. A salóttát *Corpon Endreinek* hívták. 38 éves római katolikus vallású olasz alattvaló volt. A lelet szerint az egyszerű kék, munkaruhába öltözött egyén sérüléseit az orvosok a megejtett hullaszemle és boncolás után következőkben állapították meg:

A fej baloldalán nyitott és a halánték csont teljesen hiányzik, úgy, hogy a koponya üregbe szabad szemmel látható.

Az alsó álkapocs az egész arczczal hátrafelé van tolva annyira, hogy a *hulla kifejezése hasonló a majomhoz*, a nyak felületes és mélyebb izmai emiatt teljesen szakadtak, úgy szín, tén a fej ütér is.

Jobb váll izület nyitott és a homályból a mell üregre lehet látni, mindkét oldali első 5 borda össze-vissza roncsolt, olyan roncsolásban részesült a jobb tüdő is, a szegycsont a bordáktól elvált és csak az izom roncsok által tartatik azokhoz. — A halál hirtelen, rögtön állt be, elvérzés s nagymérvű roncsolás miatt.

Boncolás után a hullát koporsóba helyezték és leszállították a faluba, ahol *Trennhauser* József román kath. lelkész végezte a temetési szertartást a bíróság, az orvosok és a vállalati hivatalnokok jelenlétében, mely után a falu kis harangja szólalt meg és a szerencsétlenül járt embert elvitték az örök nyugalom helyére.

A halott barátja a helyszíneléskor annyira el volt keseredve, hogy jajveszékelései miatt el kellett őt távolítani és így a temetésen sem vehetett részt.

A bíróság azután kihallgatta még *Rákóczy* Ferencz és *Mihelle* Anna életveszélyesen sérülteket, akik azonban vallomásaikban semmi újabb adatot nem szolgáltatottak az igazságszolgáltatásnak.

A vonatvezetőt a csendőrök bekísérték M.-Csékére.

* * *

Tegnap érkezett meg a telepre a czég egyik tagja *Sirászek* is. Ő is megtekintette a szerencsétlenség színhelyét és azután sorba meglátogatta a betegeket.

Különösen sokat foglalkozott *Adamecz* Jakabbal, aki már 19 év óta van a czégnél alkalmazva és vigasztalta, hogy ne essék kétségbe, tudja ő kinnél van alkalmazva és ez neki megnyugvásul szolgálhat arra nézve, hogy isten őrizze, balsorsákan nem lesz elhagyatva.

A vállalat igazgatójának bájos neje is igyekszik tőle telhetőleg enyhíteni a szerencsétlenek szejvedéseit és dicsérőleg kell megemlékezni első helyea *Budai* Pál titkárról, aki mint a betegséglázó pénztár gondnoka nemcsak saját kötelességét igyekezett teljesíteni, de meglepő ügyességet tanusított a betegeknek adott gyors segély körül is.

Egyáltalában a hivatalnokok igyekeztek mindnyájan segíteni úgy és aképen amint lehetett.

A betegek — kettő kivételével — javuló félben vannak. Az életveszélyesen sérültek azonban aligha maradnak élve.

A kisiklás okának megállapítására vonatkozó vizsgálatot ma tartják meg.

Az üzem két nap óta teljesen szünetelt, mert a helyszínelés miatt a vágányokon fekvő, felfordult gépet csak hétfőn éjjel lehetett lehozni.

A meglehetősen jó karban volt gőzparipa oly nagy sérüléseket kapott, hogy a javító műhelybe került.

IRODALOM.

— **A katolikus egyletek névjegyzéke.** A jövő hó közepén jelenik meg. A magyarországi kath. egyletek évkönyve az 1895. évre. Szerkesztette: Dr. Gyürky Ödön, a budapesti kath. kör titkára. Tartalmazza az összes kath. egyletek névsorát. Az egyleti életre vonatkozó miniszteri rendeleteket, az új egyletek alapításának módját (a belügyminiszteriumból vett, hiteles utasítások nyomán), az egyleti életben előforduló esetekre vonatkozó bélyegtvörvényt, számos alapszabály tervezetét, utasítást, figyelmeztetést stb. Az egyleti élet vezetőinek nélkülözhetetlen segédkönyv. Ára 30 kr. Ajánljuk előre is olvasóink figyelmébe és pártfogásába. Ha a kath. közönség ez első évi évkönyvet kellő pártfogásban fogja részesíteni, úgy ezentul évről-évre meg fog jelenni a kath. egyletek évkönyve, mint a kath. egyleti élet fokmérője.

Magyar általános levelező és házi titkár.

K n o r r Alajos nyugalmazott táblabíró által szerkesztett »Általános levelező és házi titkár, immár 3-ik kiadásban jelenik meg, mi bizonyára legjobban igazolja e praktikus könyv szükségességét. A házi titkár gyakorlati utmutatás a közéletben előforduló mindennemű családi és más levelek, kereskedelmi és üzleti fogalmazványok és folyamodványok, egyszerű a közéletben előforduló mindennemű levelek és iratok helyes szerkesztésére. »A magyar általános levelező és házi titkár« nemcsak a levél írásmódjainak szabályait, hanem ezenkívül a közhasznú ismeretek tőrában a polgári házasság megkötésére és az anyakönyvek vezetésére vonatkozó törvények ismertetését is hozza s azonkívül a posta, távirat, vasuti és hajózási közlekedést, bel és külföldi pénzt, mérték és súly nemeket ígérvény és részletfizetési ügyleteket is kellőleg ismerteti.

A rendkívül praktikus mű, milyen a külföldön számos kiadásban forog közkézen, 15 füzetben 3 heti időszakban fog megjelenni; a csinosan kiállított 8-ad réti füzetek ára egyenként 25 kr; az igen olcsó ár mindenesetre nagyban elő fogja mozdítani azt, hogy e hasznos művet még a kevésbé vagyonos családok is megszerezhessek. Előfizetések Budapestre ifj. Nagel Ottó kiadóhoz küldendők.

SZINHÁZ.

Heti műsor.

S z e r d á n: *Bányamester.*

C s ü t ö r t ö k: *Milton.* Angyal Ilka jutalomjátéka.

P é n t e k: *Kornevillei harangok.* Vukovics Aranka vendégfellépése.

S z o m b a t: *Bajazzók.* Strakosch Febea kisasszony vendégfellépése. Ezzel: *Nögyűlölő.*

V a s á r n a p d. u.: *Tiszteletes ur kezei.* — Este: *Szókimondó asszonyosság.*

Angyal Ilka jutalomjátéka.

Holnap, csütörtökön lesz Angyal Ilkának a jutalomjátéka. — Ez alkalommal Jókay Mór gyönyörű drámája Milton kerül színre. A jutalmazandó a kinek annyi szép alakításában gyönyörködhetett már a közönség, Bóra pretekus szerepét fogja játszani. Azt hisszük, hogy a közönség, ki nagyon tudja méltányolni a szorgalmat, és igyekezetet — nem fog meddő maradni s telt házzal fogja megörvendeztetni a színtársulat kedvencét — Angyal Ilkát. A czimszerepet játszó Gálon kívül, Tóvölgyi,

Rónaszékyné, Tompa, Balassa, Benedek és Szendrei fognak játszani. Jegyeket már ma lehet váltani.

Aszalay uram leányai.

— (Vigjáték négy felvonásban.) —

A ki az este elindult a színházba, bizonyosan úgy gondolkodott, hogy e remek színdarab egészen megfogja tölteni a színházat. Csalódtunk. A ház hangzott az ürességtől. Szerkesztőségünk egyik tagja megolvasta a földszinten levőket és... horribile dictu... 52-en voltak. Páholly, karzat, erkélyszék majdnem üresen állottak. Pedig a színi igazgatóság mindent megtett az est sikereért, mely hogy fényes volt, arról a jelenvolt közönség lelkiismeretes biznyságot tehet. Ritkán látunk még darabot oly szabatosan, oly szépen és hatással előadni, mint az esteli volt. Az estről magunkkal vitt kellemes benyomás alatt írjuk e sorokat; igaz ugyan, hogy a sikerben nagy szerepet játszott magának a darabnak finom komicuma, mely folyton derült kedvben tartotta a közönséget, a főérdem mégis a szereplőket illeti, kik ügyes játékkal mintegy életben varázsolták eléink a színdarabban megírt eseményeket.

Balassa Jenő az öreg Aszalay szerepébe teljesen beleéltte magát. Nyugodtan adta szerepét, amint a darab magával hozta; a helyzet komikumát ügyesen kihasználta s ezért többször tapsokat is aratott. Bácsné (Borbála), Angyal Ilka (Róza), Rónaszékyné (Emilia) jól felfogván szerepüket, azt igen ügyesen, kifogástalanul alakították.

Novák Irén (Sárka) a kis bakfis leány csintalankodásait élethűen, természetesen jelezte, sőt talán egy kicsinyt túl élénk volt, de éppen ezzel ért el nagy hatást. Szerepe kitűnően sikerült. Benedek Gy. (Pataki) a nyers beszédű és természetű lakatos mester szerepét kitűnően adta elő. Tompa Kálmán (Szántay) a gazdag gyáros szerepében teljesen otthon találta magát, ügyesen alakított, játéka tetszetős volt, sőt egy ízben nyílt színben is megtapsolták. Főris Pista (Parányi gyógyszerész) a valódi jellemkomikus minden kellékeivel felruházva egyik legsikerültebb szerepét adta, szerepének és játékának természetes komikumával a közönséget többször tapsokra ragadta.

A többi szereplők is csak elismerést érdemelnek, szerepük ügyes előadásával a darab összhangját és az est sikerét nagyban emelték.

Csak a publikum, csak az ne volna oly hálátlan egy ily remek vigjátékkal szemben, s tömegesebben keresné fel a színházat!!

Vukovits Aranka fellépte.

Pénteken szerződötési célból Vukovits Aranka fog a színházban vendég szerepeltetni Planquette »Cornevillei harangok« című operettjében Serpolettet játszva. A vendég végzett színészkolai növendék.

Ugy látszik, hogy az igazgatóság ezekkel a számtalan szerződötési célból fellépő növendékekkel akar magának telt házat csinálni.

»Valde affectuos.«

REGENY-CSARNOK.

Válás után.

Elbeszélés.

Írta: Horvát (Horovitz) Lipót.

S felkelt, hogy távozzék.

»Még egyet, — szolt már az ajtóban, — a bank pénztárában Cserey Vikornak egy hamis váltója is van. Viszontlátásra!«

E szóra a szentvelen, merev arcú színéből kikelt, mintha szemfedél borult volna rá, oly fehér lett, a rendíthetetlen, kemény homlokon verejték gyöngyözött s egy zuhanással végig terült a pamtagon — nagyságos Cserey Gábor bankigazgató ur...
A szomszédoszobából léptek hangzottak.

Cserey felugrott a pamlagról, ismét az a szentvelen, merev alak volt, egy arcizma sem árulta el az előbbi felindulást, rendíthetetlen uyalom ült ismét arcán, csak kissé sápadtabb volt, mint rendesen.

Cserey Viktor lépett be.

Cserey Viktor szabadóráiban a bank titkára — hivatására nézve a város első gavalérja, a Casinó igazgatója (apja volt az elnök) a férjek réme, a férjhez menendő leányok sóhajainak célpontja a sport-clubb elnöke, a párbajok félelmes tekintélye stb. stb. — különben tökéletes gentleman es mindez 23 éves korban.

»Gratulálok papa! — ezt jól csináltad. Készülj egy szép szpicse — este megfáklýászenézünk.«

»Kár lesz a fáklýakért; tartsák meg holnaputánra, ha ugyan az én temetésemre kedvök lesz még fáklýát gyujtani, én ma főbe lövöm magam s jó lesz ha te is eltestárod az adósságaidat.«

»Megörültél papa!«

»Akkor tudnék még mást tenni, mint így józan észszel. Negyvennyolcz óra múlva az egész város tudni fogja...«

»Mit fog tudni? — hát nem adott-e fényes elégtételt a vizsgálat? mondom, hogy este az egész város illuminál tiszteletedre.«

»Az meglehet, hanem negyvennyolcz óra múlva az egész város tudni fogja, amit még magam se tudtam, hogy váltód, azaz utolsó ötezer forintos hamis!«

»És ki meri ezt mondani?«

»Darnay — és én tökéletesen elhiszem neki!«

Viktor e szóra gunyosan felkaczagott.

»Darnay, e fattyu kölyök!... ő mondta?!«

»Ő... és én tudom, hogy nem hazudott; habár egy perczcel előbb hazugnak mondtam ezért.«

»No hát apámmal nem disputálok, — mi eddig mindig megértettük egymást...«

»Ez volt a vesztém...«

»És más nem mondja? — bizony tudod, hogy más nem vádol csak Darnay?«

»Egyetlenegy volt csak, ki vádolhatott, az — öngyilkos — és éppen ez egytől tudja Darnay...«

No hát Darnay nem fog vádolni senkit holnap — — — Adieu papa!

»Megállj! — mit akarsz tenni!«

»Megölöm Darnayt!...«

»Megtiltom ezt!... öngyilkos lehet, de gyilkos soha családomban!...«

»Ki beszél itt gyilkosságról? Hát hibázott még egyszer kardom vagy pisztolyom párbajban? — Apám meggyalázóját tán csak kihívhatom? — Apám korában az ember már nem tartozik provokálni, nekem tudnom kell ily esetben, mi a fiu kötelessége.«

Az öreg Cserey egy ideig némán nézett maga elé. Látszott rajta, hogy szörnyű tusát vív önmagával. Hogy micsoda ellenféllel küzd odabenn lelke mélyében az önfentartás ösztöne — ki tudná megmondani.

Tán a lelkiismeret? tán az a becsület, az a gentlemantike érzés, mely, honnan már az Isten, a vallás rég elköltözött, mint Istenadta ösadamány, mely az ember lelkével együtt jön a világra, még meg marad? Vagy tán az se már, csak a félelem — a világ szájától?

Az önfentartás ösztöne ugy látszik mindezzel erősebb volt.

Aztán, hisz az egész város beszélte, alig jött ide, hogy Darnay egy jöttment, fattyugyerek, kit csak a könyörület mentett meg a fattyugyerekek közös sorsától az angyalcsinálók körmeiből — szóval lelenezházból került gyerek.

És egy ilyen lép a közbecsülés fényes útjának zenitjén álló nemes ember elé, hogy egy csapással taszítsa a gyalázat, a közmegvetés sarába, mely a becsületes emberek köpéseitől, abból a porból lett, melybe ő lehullt.

Ő, Cserey Gábor, a város és egész megye orákuluma, a becsület, a puritán jellem mintaképe kiálljon az undok csöcselék köpései elé és fuljon a gyalázat sarába? S egy fattyugyerekek miatt!

Hisz ő azt oly jól megcsinálta, csak pár hó, pár nap talán és kiapadhatlan új segélyforrások — a börze — örökre eltűntetik azt a felleget, mely becsületének dicsfényét egy perczre fenyegette! S egy fattyu miatt most bukják el — örökre! Hisz nem tudja más csak az az egy — s ez is hallgat 48 óráig — vagy örökre.

»Becsületügyeidbe nem avatkozom, szolt

oda szenttelenül, mint szokta, negyvennyolcz óráig ráérek; várni fogok. Két nappal előbb vagy később — a férgek is odalenn — prolon-gálnak.

„No az valóban eredeti volna, ilyen baga-tellért... Ah ga!... Adieu papa!...
Másnap reggel az egész casino sugta egy-más fülébe:

Nagy insultus — Cserey megadta Darnay-nak a casinóban; — ráköszöntött szóvita köz-ben azzal, a mit mindenki tudott ugyis, csak épen ő nem vette még tudomásul, hogy lelenc-zési fattyú!... Véres párbaj lesz ebből!...
De azért este megvolt a fáklyászene.

Az a csúf szó, mit Cserey Viktor azon este Darnay arcába vágott — nem volt igaz.

De ki tudná ezt bebizonyítani?

Tény az, hogy Darnay Károlyt Darnay Jó-zsef egy fővárosi ügyvéd, kinek gyermekei nem voltak, a lelenczházból vette ki egy éves korá-ban. Azonnal adoptálta, neveltette és a fiu so-hasem tudta, hogy ő nem Darnay József fia.

Mint került a hir a városba, nem tudni, de hát a rágalomnak ki lehet-e számítani ut-ját? nem olyan-e az, mint a száraz villám, mely elől a legragyogóbb napsugaras ég se véd meg.

Darnay Károly becsületes, vallásos ember volt. De hát azaz emberevő közvélemény a pár-bajról, mely már annyi szerencsétlen fiut gyil-kolt le a kétségbeesett szülői szív előtt, annyi vőlegényétől magrabolt boldog menyasszonyt dobott, mint tavasszal elhervadt virágot a sirba, annyi édesen lobogó tűzhelyt, annyi boldogság és erény műhelyét dúlt szét, annyi apját sirató árva szájából tépte ki a falatot és — oly sok-szor kacagta ki és rugta fel a földi megtorló igazságot, őt is elszédítette.

Hiszen szemébe dobta Cserey Vikornak, hogy hazudik, hisz tudta miért inzultálja — és az is volt első gondolata, hogy a földi igazságtól kérjen a sértésért megtorlást, de mikor ellenfele gúnyosan vágta arcába: »Hát keresd az apádat!« — akkor elborította arcát, szivét, egész lelkét a vér.

Vért, vért, vért!

(Folyt. köv.)

T Á V I R A T O K.

A nuncziusért.

Budapest, július 30. (Saját tud. táv.)
A nuncziusért szavukat felemelő magyar egyházkerületek sorában ma a pécsi egy-házmegye völgysegi és az esztergomi egy-házmegye miárai esperesi kerületei csat-lakoznak a katolikus konverzáls meg-nyilatkozásából a nuncziushoz intézett feliratban.

Az életbenléti bizonyítványok s a papság.

Budapest, július 30. (Saját tud. táv.)
A kormány rendeletével szemben katho-likus oldalról hangoztatják, hogy a nyug-dijaknál, melyek a katolikusoknak akár magán, akár alapítványi pénztárakból fizetnek, követelni kell, hogy a nyug-dijasok életbenlétét az egyházi anyakönyv-vezető bizonyítsa.

Millenniumi szédelgés.

Budapest, július 30. (Saját tud. táv.)
A főváros agyafurt szélhámosai a millen-niumot kitűnő alkalomnak találják arra, hogy ennek révén a legkülönbébb csalá-sokat elkövezzék. A rendőrséget mindun-talan foglalkoztatja valami ilyenféle csalás vagy szédelgés, s ma is letartóztatott egy szélhámost, aki »millenniumi pénzbesze-dőket« alkalmazott, s ezek kauzióit el-sikkasztotta. Weninger Jánosnak hívják ezt a derék urat, aki magát »Magyarországra ezredéves társadalma« millenniumi emlék-

album szerkesztőjének és kiadójának mon-dotta, s vállalatához »millenniumi pénz-beszedőket« vett föl.

Az áldozatokat Scholtz Henrik Ede 56 éves rovott multu ember közvetítő tette, aki Mály Zsuzsanna »nemzetközi hely-szerző intézetben (üllői-ut 7.) volt alkal-mazva. Scholtz hangzatos hirdetésekét tett közzé a lapokban s aki jelentkezett, azt előbb Mály Zsuzsanna intézetébe vitte s miután itt lefizetett a jelentkezőkkel busás közvetítési díjat, elvitte őket Wen-ningerhez, a ki azután kisebb-nagyobb kauziót vett tőlük. Az »alkalmazottak« azonban csakhamar belátták, hogy itt alighanem becsapták őket s mivel Wenin-ger kauziójukat nem adta vissza, följe-lentették a rendőrségnél, amely Wenin-gert letartóztatta.

Szeptember 20-ika.

Róma, július 30. (Saját tud. távirata)
A Corra Della Sera fentartással közöl egy római táviratot, a mely szerint a Vatikánban biboros collegium volt, amely-ben azt a tervet beszéltek meg, hogy a pápa a szeptember 20-iki ünnep ellen való tiltakozás jeléül, az ünnepségek ide-jére hagyja el Rómát. Francia- és Orosz-ország állítólag megegyeztek abban, hogy a pápa székhelyét Avignonba tegye át.

György király és Milán.

Belgrád, július 30. (Saját tud. táv.)
Garasanin párisi szerb követ, a szkup-stina elnöke, a tegnapi napon Aix-les-Bainsbe utazott Milán királyhoz, hogy en-nek Szerbia mostani politikai helyzetéről referáljon. Beavatott helyen tudni vélik, hogy az ugyancsak Aix-les-Bainsbe érkező görög király Milánnal egyetértőleg meg-beszélik, hogy Szerbia és Görögország minő állást foglaljon el a maczedoniai kérdésben. Garasinin, mint állítják, erre nézve a szerb kormány egy kész javas-latát fogja Milán által a görög királynak előterjeszteni.

A helyzet a Balkánon.

Páris, jul. 30. (Saját tud. távirata.)
A »Figaro« szerint jól értesült körökben azt állítják, hogy Boris herczegnek, az orthodox vallásra való áttérése hamarabb várható, mint általában hiszik. Az a szán-dék forog fenn, hogy Miklós czárt felké-rik, hogy a keresztapa legyen.

London, jul. 30. (Saját tud. távirata)
A »Times« szöfiai jelentése szerint Sztam-bulov hívei elhatározták, hogy Radosz-lavov pártjával egyesülnek, úgy, hogy egy erős, tömör oroszellenes párt alakulása várható Radoszlavovval az élén.

A czár betegsége.

Pétervár, jul. 30. (Saját tud. távir.)
A lapok szerint Sacharján tanár Péter-hofban volt, a honnan Moszkvába tért vissza. L e y d e n tanár Péterhofba uta-zott. Ezeket az utazásokat a czár beteg-ségével hozzák összeköttetésbe.

Mozgósítás hire.

Budapest, július 30. (Saját tud. táv.)
A zágrábi hadtestparancsnoknak, Berch-tolschein tábornagynak ez idényre hivatalosan megállapított szabadságideje július hó 21-én kezdődött volna. A király

egyenes kívánságára azonban a hadtest-parancsnok nem vette igénybe szabadság-idejét és helyén maradt. Ebből a tényből — tekintettel a komolynak mutakozó bolgár-macedón viszonyokra, Zágrábban azt következtették, hogy a zágrábi hadtest a mozgósítás előtt áll. Jól értesült helyről azonban azt állítják, hogy a mozgósítás hire — legalább egyelőre — nem felel meg a valóságnak.

K ö z g a z d a s á g.

Amerika buzatermése s a buzaárak. A budapesti gabonatőzsdén az árak nem tudnak fellendülni, holott világszerte olyan termés-konjunkturáról érkeznek hírek, a melyeknek Magyarország számára a gabonaárakat meg kellene csinálni. Eddigi számítások szerint, Amerika összes buzatermése nem üti meg a 373 millió bushelt s ez azt jelenti, hogy ennek a századnak második felében Amerika most néz a legsilányabb termés elé. Ugyannyira, hogy a termés a fogyasztást nem elégíti ki. — Ezekkel a termésviszonyokkal szemben a magyar buza depreczációja folyton tart, s alig kell súlyosabb bizonyíték, mint az a körülmény arra, hogy az árak alakulása a gabonaüzletben nem a kereslet és kíná-lattól, hanem tisztán az elfajult spekulációtól függ.

Gabonabehozatal Romániából. A nyári évad alatt is ugyszólván szüntelenül jön a ga-bona Romániából felfelé Magyarországra. Ez a gabonabehozatal az utóbbi időben, kivált mióta az az ominózus kereskedelmi szerződés Romániával létrejött, oly nagy mérvet ölt, hogy az Aldunán igen jövedelmező üzlettel fej-lődött e gabonaszállítások eszközlése. Sőt je-lenleg Romániában több nagy hajózási vállá-lat van alakulóban, mely külön a végből jön létre hogy elősegítse a Magyarország felé irá-nyuló gabonakivitelt és a fuvardíjak leszállítá-sával még tetemesen növelje a Dunán felfelé menő gabonaforgalmat. E vállalat megalaku-lása előtt próbát tetetett a végből, hogy kipró-bálja a Vaskapu hajózhátóságát és ezért egy nagy vontatógőzöst küldött az Aldunáról Ma-gyarország felé, mely 5000 métermázsa gabo-nát, tulnyomó részben árpát vontatott felfelé. Ez az óriás teher azonban nem birt átmenni a Vaskapu zuhatagain, úgy, hogy másik két gőzhajót kellett segítségére hozni. A Vaskapun felül azonban akadálytalanul jött fel a hajó egész Budapestig s itt a Romániából hozott gabonát csakhamar meg is vásárolták a keres-kedők. E jó eredmény következménye az lesz, hogy a romániai gabona ezentul még az ed-diginél is nagyobb mennyiségben zudul a nya-kunkba.

Alkalmazottak által okozott károk biz-tosítása. Németországban az óvadékbiztosítás már nem új intézménye mellett közelebb a biztosítás egy új ágát léptettek életbe, amely-nek az a célja, hogy az üzletemberek azon kárát, amelyet nem óvadék letételének köte-lezettségével felvett alkalmazottak okoztak, a biztosító intézet részben, vagy egészben meg-térítse. Uttörőül e téren egyik elsőrangú német biztosító intézet lép fel, amely a prospektust már a napokban közzéteszi. Lényeges előny az, hogy az ügylet — amely az óvadékkal nem fedezett károk biztosítására is kiterjeszthető, — az alkalmazottak tudta és hozzájárulása nélkül köthető. Rendszerint 20.000 márkánál nagyobb kárösszegre szóló ajánlat nem fogad-tatik el, egyes, kitűnően berendezett üzlettele-pekre nézve azonban e szabálytól eltérésnek van helye. A díjak a biztosított ingók érté-kéhez viszonyítva vannak megállapítva és mér-sékeltek.

A »Borászati Lapok« a nagyváradi ke-reskedelmi és iparkamara évi jelentéséről. A »B. L.« legutóbbi száma a következőket írja a nagyváradi keresk. és iparkamara ez évi je-lentéséről:

A nagyváradi kereskedelmi és iparkamara kiadta évi jelentését kerületének közgazdasági viszonyairól. A dr. Sarkadi Lajos kamarai tit-kár által szerkesztett jelentés megemlékezik a

kerület bortermelési és forgalmi viszonyairól is és konstatálja, hogy az elmúlt év e tekintetben alig hozott valamely figyelemreméltó változást. A rekonstrukció nagy munkája a megkezdett uton, bár nem elég gyorsasággal, tovább halad. A borkereskedés szintén a megkezdett s az érdekeltségre nézve éppenséggel nem előnyös új irányban tovább fejlődik, s az olasz bor egyre komolyabb versenytársává válik az eddig elrejtett s immár tömegesebben jelentkező hazai borkészletnek.

Nagyváradai hetivásár.

— Július 23. —

Vásári árjegyzék a nagyváradai piacon 1895. július 30-ik napján tartott vásárbán eladott természettermények és élelmiszereknek.

Tiszta buza 6.—5.80.— Kétszeres buza 5.20.—5.00. Rozs 5.00—5.—. Árpa 5.10—4.90, Zab 6.00.—5.50 Tengeri 7.—6.80 Borsó 15.— Lencse 16.—Bab 10.— Köleskása 41.— Burgonya 4.—. Lángliszt 12.50 Zsemlyelisz 11.50 Fehérkenyér liszt 10.80 Barnakenyér liszt 9.— Széna fuvarral 3.40 Szalma fuvarral 1.80 Szalonna 55.—. 6 kiló zsúp-szalma 08 kr, 150 kgrm. alom-szalma 04 kr. 1 köbméter tűzifa, bikk 3.—, tölgy 2.70, cser 3.20. 100 kiló marhahús 56.—. Öntött gyertya 54.—. Lámpaolaj 50.—. Egy liter bor 60 50, új 40. Pálinka 24, szilvapálinka 80, szesz 95. Egy métermázsa kő-só 10.70, nyers fagygyu 26.—, olvasztott fagygyu 36.—, szappan 24.—, birka gyapju 95.—110, magyar gyapju 40.—. Egy hektoliter ó-bor 40.— új-bor 30.—, mész 0.90, kemény faszén 1.55 puha faszén —, kendermag —, köles 9.— repce —, dió 20.—, mogoró —, aszu szilva 14.—. Egy kilogramm savanyu káposzta —, szalonna 64, sertéshus 56, juh-hus 36, veres hagyma 20, fog-hagyma 48, bors 1.40, paprika 1.60 barna kenyér 09. Egy liter kőolaj 20, 1 mm. Bükköny — 1 mm. Luczernamag —. frtlig, 1 mm. Lóhere —. 1 mm. Burgondi —.

Marha ártáblázat 1895. július 30-ról: Egy pár első rendű jármás ökör 320.—, egy pár másodrendű jármás ökör 220.—, egy pár harmadrendű jármás ökör 140.—, 1 pár fejős tehén 150.—, 1 drb. vágó ökör 250 kgr. 90.—, 1 drb. vágó tehén 150 kgr. 70.—, 1 drb. veres borju 09.—, 1 drb. fél éves borju 35.—, 1 drb. egy éves borju 46.—, két éves borju 58.—, 1 drb. hizott sertés —, 1 pár fél éves sertés —, 1 pár egy éves sertés —, 1 pár két éves sertés —, egydrb. jó igásló 60.—, 1 pár ökörbőr 20.—24, egypár tehénbőr 16.—18, borjubőr 5.—, 1 pár lóbor 8.—, 1 pár juh bőr 2.20.

Forgalmi kimutatás 1895. évi július hó 30-ról: Tiszta buza körülbelül 700 hltr, kétszeres buza 400 hltr, rozs 900 hltr, árpa 800 hltr, zab 300 hltr, tengeri 200 hltr, burgonya 2600 hltr. Lábas jószágok: Hizott sertés mintegy 00 drb, félhizott 0.—, sovány —, süldő 000, malacz 000, hizott marha 10, jármás ökör 900, fejős tehén 360, borju 200, bivaly 15, juh és bárány 100, ló 609.

A budapesti termény-tőzsde forgalma

1895. július 27.

Budapest, július 27. I. Készárúüzlet. Buzát ma bőven kínáltak, — a vételkedv mérsékelt volt és szilárd irányzat mellett 20.000 q. hazai buzát 2½—5 magasabb áron vásároltak.

Idegen buzákban nem volt forgalom. Rozs irányzata vevők tartózkodása folytán csöndes, ára 5.45—5.52½ frton Budapesten. Tengeri irányzata változatlan és forgalom nélküli. Árpa irányzata megszilárdult. Elkelt 7½—8 frton. Zab irányzata valamivel szilárdabb. Elkelt 6.65—6.45 forinton.

II. Határidőüzlet. Amerika tegnap 2½ centt. áremelkedést jelentett. Az időjárás és a vevők tartózkodók. Árak marokkói háborús hírekre 6—8 krral javultak. Később azonban 2—3 krral visszaestek.

Előfordult kötések: buza őszre 6.53—6.55 frt rozs őszre 5.58—5.66 frt, tengeri július—augusztusra 5.96—5.98 forinton, tengeri augusztus—szeptemberre 6.—6.09 frt, zab őszre 5.72—5.81 frt, káposzta-repce augusztus—szeptemberre 9.50—9.60 forinton.

Zárlatkor maradt: buza őszre 6.53—6.54 forinton, rozs őszre 5.58—5.59 frton, tengeri júliusra—aug-ra 6.—6.01 frton, tengeri augusztus—szeptemberre 6.—6.01 frton, zab őszre 5.72—5.73 frton, káposzta-repce augusztusra—szeptemberre 9.60—9.70 forinton.

Malhivatalos jegyzék effektív árakban.

F A J		B u z a		100 kgr. ára		100 kgr. ára	
		Minős. súly hektol.	frttól	frtlig	Minős. súly hektol.	frttól	frtlig
Bánsági	— — új	78	6.70	6.75	79	6.75	6.95
„	— — új	80	6.80	6.85	81	6.85	7.05
„	— — új	82	6.90	6.95	—	—	—
Tiszavidéki	— — új	78	6.75	6.80	79	6.80	7.—
„	— — új	80	6.85	6.90	81	6.90	7.10
„	— — új	82	6.95	7.—	—	—	—
Pestvidéki	— — új	78	6.70	6.75	79	6.75	6.95
„	— — új	80	6.80	6.85	81	6.85	7.05
„	— — új	82	6.90	6.95	—	—	—
Fejérmegyei	— — új	78	6.70	6.75	79	6.75	6.95
„	— — új	80	6.80	6.85	81	6.85	7.05
„	— — új	82	6.90	6.95	—	—	—
Bácskai	— — új	78	6.80	6.85	79	6.85	7.05
„	— — új	80	6.90	6.95	81	6.95	7.15
„	— — új	82	7.—	7.05	—	—	—

Sertés-üzlet.

Kőbánya, július 27. Készlet: 29.112 drb. Urasági öreg nehéz I. rendű: 36—37 kr.; közép: 34—37 kr.; Fialat nehéz: 50—52 kr.; Fialat közép 48—50 kr.; Fialat könnyű 47—48 kr.; Szerbiai nehéz 49—50 kr.; közép 49—50 kr.; könnyű 48—49 kr.

Hivatalos árfolyamok

a budapesti áru- és értéktőzsdén 1895. július 30-án.

Magyar aranyjárdék 4%	— — — — —	123.—
Magyar koronajárdék	— — — — —	99.75
Magyar vasuti kölcsön aranyban 4½%	— — — — —	125.—
Magyar vasuti kölcsön ezüstben 2½%	— — — — —	103.—
Magyar keleti vasuti államkötvény 1876-ból	— — — — —	122.25
Magyar földterhermentesítési kötvény 4%	— — — — —	98.50
Italmérési jog megváltási kötvény	— — — — —	101.—
Horvát-szlavon földterhermentesítési kötvény	— — — — —	98.75
Magyar nyereségi sorsjegy-kölcsön	— — — — —	158.—
Tiszszabályozási és szegedi sorsjegy kölcsön	— — — — —	146.25
Osztrák járdék papírban	— — — — —	100.75
Osztrák járdék ezüstben	— — — — —	101.—
Osztrák járdék aranyban	— — — — —	123.50
Osztrák korona járdék	— — — — —	100.75
1860. osztr. államsorsjegyek	— — — — —	156.—
Osztrák-magyar bankrészevény	— — — — —	1075.—
Magyar hitelbank részevény	— — — — —	490.—
Osztrák hitelintézet részevény	— — — — —	403.60
Osztrák-magyar államvasuti részevény	— — — — —	403.05
20 frankos arany (Napoleon d'or)	— — — — —	963.—
Német birodalmi márká	— — — — —	59.35
London vista	— — — — —	121.40
Paris vista	— — — — —	48.05
20 márkás arany	— — — — —	11.87

SZINKÖR NAGYVÁRADON.

Nagy bérlet 89. sz. V. Kis bérlet 9. sz.
Páratlan. Páratlan.

Szerdán, 1895. július 31-én.

Ötödször:

A BÁNYAMESTER.

Operette 3 felvonásban. Írták: West és Held. Zenéjét szerzette: Zeller Károly.

Az előadás kezdete fél 8, vége 10 órakor.

Csütörtökön, augusztus hó 1-én bérletfolyamban

Angyal Ilka jutalomjátéka:

M I L T O N.

Jókai Mór drámája.

Magyarország sok százra menő ásványvizei között

a „Gieshübl“ viznek egyetlen hasonmása!

BODOKI

„MATILD-FORRÁS“

rendkívül szénsavdus és páratlanul tiszta égvényes savanyuvíz.

Elsőrangú asztali- és üdítő ital

a melynél tisztább, egészségesebb és kellemesebb ásványvizet képzelni sem lehet.

Legújabb vegyelemzés: ... a bodoki „Matild-forrás“ vize a legtisztább és legértékesebb égvényes ásványvizünk. Ható alkotó részei közül nátriumbicarbonát- szénsavtartalmát jóval nagyobb, mint a hasonló természetű (gieshübl, radem, preblai, bilini kron-dorfi, luhi Margit stb.) vizeké. Ritka nagy szabad- és félig kötött szénsavtartalmának s kitűnő kezelésének tulajdonítható, hogy a víz üledéket nem képez; gyógyító célokra használva érvényre jut a víz minden alkotó része ...

Budapest, 1895. ápril 21.

Dr. Hankó Vilmos, s. k.

Orvosi tekintélyek egybehangzó nyilatkozata:

... a bodoki Matild víz kitűnő hatással van az emésztő és légző szervekre. A köhögési inger, rekedtség, tüdőhurut ugyancsak javulnak mellette. Vérkeringési zavaroknál, epe-, vese- és scrofulosus bajoknál is nem egyszer tapasztaltatott igen jó hatása. Értendő italul és járványos időben ivóvíz helyett használva, megbecsülhetlen.

Borral, cognakkal, gyümölcs-szirupokkal, vagy tisztán magában használva a „Matild“ víz igazán pompás ital.

Arjegyzék és a víz leírása szívesen küldetik. Árak Nagyváradon üveggel együtt egy liter 17 kr., fél liter 13 kr.

Nagyvárad főraktár **Wurst József** fűszer- és csemege kereskedése: kapható továbbá minden ásványvíz-üzletben és nevezetesebb vendéglőben.

Hazafias tisztelettel 175 20—0

György József, forrás kezelője.

(Háromszékmegye) Bodok (Háromszékmegye.)

Kiadó lakások.

Az Apáczá-utca 3-ik számú bérházban

(ahol a „TISZANTUL“ szerkesztősége és kiadó-hivatala van)

nagyobb és kisebb lakások

folyó évi augusztus hó 1-ére

180 19—0

kiadók.

Értekezhetni Dr. SCHWEIGER EDE

ügyvédnél Apáczá-utca 383—18. szám.

KERESKEDELMI TANINTÉZET

(KERESKEDELMI AKADEMIA)

N A G Y V Á R A D O N.

Az országos kereskedelmi akademiákkal egyenrangú és jogu szakiskola. Áll 3 osztályból. Nyilvánossági és egy évi önkéntességi joggal felruházza.

A nagyváradai kereskedők új és fényesen berendezett palotájában, előkelő családok fiai részére a modern szakképzés minden követelményeinek megfelelően berendezett

internátussal.

Végzett növendékek a bel- és külföld legnagyobb vállalatainál helyeztetnek el.

A tanév 1895. évi szeptember hó 1-én nyílik meg.

(190) 8—15

PROPPER N. JÁNOS,
igazgató.